

ÂŞIKHAVVA SİNEMASI – Hülya SOYŞEKERCİ

"Âşikhava Sineması, Halim Yazıcı, Yom Yayınları, Ocak 2005.

Halim Yazıcı'nın **Âşikhava Sineması(*)** adlı kitabını okudukça, içinde sardunyalardan açan şiirlerle karşılaşılıyor. Ölü karanfillerin, ölü çocuk tenlerine dokunduğu, derin bir hüznün bir Akdeniz ezgisi gibi savrulduğu dizeler... Film karelerine sığmayan yaşamın şiirlere yansımaları, sonra bu yansımaların gözlerden yaşama yansımaları yeniden... **Âşikhava Sineması**... Bu şiir kitabı, her şeyden önce bir atmosfer sunarak dokunuyor okuruna yaşamına. İncecik, naif, süzülmuş, damıtılmış, içe döndükçe derinleşen bir şiiri çoğaltıyor Halim Yazıcı. Mitosların esintileri cazın ezgilerine karışıyor. İmgeler öyle yoğun ve kırılmalı ki içteki hüzneler gitgide çoğalıyor sezginin sonsuz evreninde.

Kitabın iki bölümü var; "**âşikhava sineması**" ve "**aşk cazdır**". İlk bölümde sinemadan ve görsellikten gelen imgeler öne çıkarken, diğer bölümde müziğin, ezginin, notanın ağırlığı duyumsanıyor.

Âşikhava Sineması'nda "açikhava" sözcüğünün değiştirilmesi yeni anlamlar ve imgeleri derinleştiriyor. Çocukluğa, siyah-beyaz filmlere, eski filmlerdeki aşklara gidiyoruz çağrışımların ardına düşerek. Yıldızların altında seyredilen hüznü filmler... Filmlerden, naifliğin güzelliği yansıyor şiire.

Halim Yazıcı'nın Akdenizli dizelerinde Akdeniz'in tuzu, dalgaları, köpüğü, havası, yaşam tarzı, mitosları duyumsanmakta:

"her akdeniz, kendi iklimini, kök boyasını kalbinin / yalnızca kendi aşkıyla dokur / çünkü santur / çünkü dans ve büyü / çünkü küçük bir kızın topuklarıdır akdeniz" (s.12)

"incir ve zeytin ağaçlarının ülkesinde / deniz minarelerinin ruhunda gizlidir madrit'ten / havalanan / uçuk mavi kanatlı bir yalçapkını" (s.13)... "ve dikilirse karşınıza bir gece ansızın pan / ansızın zeus / ölüm / bilin ki her ay bir akdeniz / her aşk bir ay taşır altında." (s. 13)

"oysa ne umutlarla emzirmiştin göğsünde gülen / yüzlü çocuk heykelini / hangi denizlerden hangi yıldırımları taşımıştı tanrı / zeus senin için / yağma tepede karanlık şamdanlara sürmüştün isini / kandillerin"(s.17)

Şiirlerdeki ses örüntülerinde dilin kimyası, tadı ve müziği duyuluyor. "sus girer aramıza çünkü. sus, kuduran bir sudur / bunu bir türlü anlatamadım usuma / her yağmur öncesi makedonya'ya giderim / bu yüzden / bunun'çün saçlarım sırlıklam ölürüm rüyalarımda""(s.14) İnce bir toplumsal duyarlılık, belli belirsiz çizgilerle dile getirilmekte: "yaşasın çırılçplak aylarım. saman sarısı / günebakan kuşları boynu hep bükük dursa da / olsun ben yine severim mahir omuzlarını halkın / onlardır çünkü yalnızlığını gideren dağların" (s.15)

Halim Yazıcı'nın imgeleri içe işleyen, derinlerde bir yerlerde uçurumların ürpertisini duyumsatan imgeler...

"kaçarsın gelir ince zaman diliminden / dağlara, sislerin gittiği yerlere / ölü akrepler översin tığ işlemeli denizlerden"(s.16) Sezgilerden beslenen, onlara seslenen, iç sesimizle buluşan şiirler Yazıcı'nın şiirleri. Akdeniz'i yüreğimize taşıyan imgeler, onun şiirinin özünü, atmosferini oluşturuyor. "**ay tamamlanmak üzere**" başlıklı şiirinde begonyalar, sardunyalardan, patikalar, akdeniz... altın saçlı mavilikler... Dolunayın sesi dalgaların üzerine düşüyor. "ne zaman benden habersiz karışırsa / kanı seslerimin sardunyalara / -ah yaralanır akdenizim-"(s.22)

Çağrışım zenginliği okurda yeni yansımaları ve yorumları çoğaltıyor. Her okurun evreninde yeniden şekillenen dizelerle yazıyor Halim Yazıcı. Yer yer saydam, ipince, son derece soyut bir dokuya dönüşüyor şiirler: "yaşadığım halde balığın pulunda / kuşkuyla bakar oldum denizin ruhuna"(s.37) "yelkovan sesleri var cebimde / üşüyen taş

yaaprakları kalbimde"(s. 49) "gözleri derin bir yeşilin yalnızlığı / koyakların buz kokan sesi değil midir?" (s. 51)
"derin bir su işareti değiştirdi her şeyleri / denizleri evlere taşıyan patika gözlerin"(s.55)

Şairin en çok kullandığı ve en çok birbiriyle buluşturduğu iki sözcük var: Çocuk ve ölüm... Şiirlerdeki naifliğin, masumlğun, düşselliğin ve masalsı öğelerin ana kaynağında "çocuk" izleğinin bulunduğu bir gerçek.

Savaşlardaki çocuk ölümleri dizelerden gözyaşı gibi damlıyor, içleri acıtıyor: "kimse bilmiyor inan / çocuk mermisi diye bir mermi yok! / daha az acısın gözleri / minik boyunları kırılırken su tenleri." (s.16) "**öldüm çocuk**" ölüm ve çocuk izleğinin buluşup en çok koyulaştığı şiir : "martının kanadında gece / usulcacık konardı yüreğime hazin bir kar damlasıydı sesin / ben çocuktum şimdi de çocuk / ölüm öyküleri anlatırdı bana / kanadı kırık zeytin tanesi siğircik" dizeleriyle kırılmaların içinde dolaştırırken okuru, şöyle devam ediyor: "akşamları adım halim / yaslanır uyurum kucağında hayallerimin"(s. 35) Şair, kendi adına gönderme yaptıktan sonra bir çocuğun ölümünde kendi ölümünü kuruyor. İmgelerle iyice işlenmiş bir şiir dilinin yarattığı estetik göz dolduruyor: "şiirleri bulutlara yazılı çocukların"türküsünü söylüyor Halim Yazıcı. Genç ölümler, çocuk ölümleri şairin içini kanatıyor sürekli. "**gözleri şiirden kız**" şiirindeki dizeler bunun bir başka kanıtını oluşturuyor: "kanatları ateşten gözleri şiirden kız / adım ölüm benim / büyürüm rahminde alevlerin"(s.45) 68'in şiiri de ölüm ve çocukla buluşuyor: "tutunup kanatlarına aşkın / kül olur uçardık, öldükdük, çocuktuk." (s .26) "

hafif silahlı gözleriniz" başlıklı şiirde ütopyaları için ölen genç çocukların görüntüleri var dizelerin arasında belli belirsiz: "gözleri çılğın üç güvercin / gibi gülümserken hayallerimize devrim koşardınız çiçeklerle / rengarenk çocuklar ölümlere"(s.28) "**ölüm ölüm üstüne**" şiirinde ölümün sesleri koro halinde yankılanıyor: " hey su sesleri / anılarımı yazsam saklar mısınız öldüğümü?"(s.30)

Şairin, genç yaşta ölen sinema oyuncusu Derya Arbaş'a adadığı şiiri "**düş'tünüz**" başlığını taşıyor. "Âşık hava sineması"ndan yaşama düşen ve sonra yitip giden bir görüntü o da. "**sonra her şey**" şiiri ölümle ilgili en ürpertici ve en somut gerçekleri anımsatıyor: "önce elleri çürüdü insanların/ sen gittiğinden bu yana sonra her şey"(s.58) Gece ve ayın donuk ışıkları bu ölümlere eşlik ediyor hüznü bir iç sesin yankısıyla. "**öldüklerim**"de şair şöyle dillendiriyor içindekileri: "gece / mezar taşı aynası akan / ince su sesi ay / teneffüste / ilkokul bahçesi uyku / su simit / badem çiçekleri"(s.85) Şiirdeki imgelerin açılımı, okurun imgelemine farklı boyutlara taşıyor. Şair, genç ölümleriyle dolu geçmiş günlerden süzülüp gelen, günümüzde de savaş ve kıyımlarda yok olan çocuklardan kalan o acı tortuyu dizelere aktarıyor. Tortu, hüznün buruk tadına dönüşüyor dizelerde.

Zamanın akıp gitmesi, yaşananların insanın içinde kalması, gelip geçici yaşamlar... çocukluğun savrulup gitmesi rüzgarda... masumiyetin yitirilmesi... Elde kalanlarsa bir avuç kum ve hüznün... "saatleri geri alma zamanını sordum akan ırmağa / ne varsa hayatımdan geri kalan gri kuşlara / kumdan kaleler armağan eden dünya hallerime aynaya dönüyorum aynada su yüzü çocukluğuma"(s.19) Zamanı durdurma isteğiyle dolu şair: "sabah suya inmesi, ceylandan silinmesi kimse / kelimeler, aşk eksilmesi, ölüm rüzgar olsa / kuşlar yontu, sen içime kililtensen" (s.19) Zamanla oynamaya devam ediyor Halim Yazıcı: "ışıkları sarı gri yelkovan kızını kıskırtan zaman / beyaz yüzü aydı"(s.41) "yirmi on vapurunda / saçlarını tarayan zaman bağdaş kurmuş / akıp giden sessiz su sesine dünyanın kum saatlerini / ters çeviren zaman" (s.54)

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

"Kırılma" imgesi de sık sık yer alıyor bu kitabın şiirlerinde. Kırılmalar, içe evrilen acının damıtık sularını çoğaltıyor. İncecik bir kırılma iç'te; cam kırığı gibi dokundukça sızı veren... "ah ki neyi damıtıyorum demliksiz dediğin kırılmalar / ömründen çığlık, koynunda koştüğün sonsuz / maratonlar yeni bir aşkı yıkman gerektiği zamanlar / gözlerini orta yerinden kırman."(s. 21) **martılı şiir**'de ay ışığı ve kırılmalar: "ay / yok bu / yüzden / kırılır kalbi

/ ayrılıkların." Kırılmalar, dize yapısının kırılmasını da beraberinde getiriyor böylece.

Çocukluk ve masallar dünyasının içinde yolculuk, sık sık karşılaşılan bir durum **Âşık hava Sineması**'nda: "*küçük öykülerim var cebimde / kanadı kırk hercaimeneğe kekik toplarım kır çiçekleriyle / kağıttan helva kar eşliğinde*"(s.49) "*evvel zaman içinde / kalbur saman içinde / bir varmış bir aşkmış tüketirken kendini insan / kuş dönermiş teleğinden deve tellal ilen / pire berber iken / bir varmış bir aşkmış*" (s.65) Naifliğin yoğunluğu en çok "**kaç flüte**" başlıklı şiirin içinde gizlenmiş: "*akşamları gözleri kapanan gökyüzüyüm / yıldız olur uçarım üstüne uslu çocukların kuyudan su çeken dibi delik çikrik olurum / düşünde bir erguvan ağacının parasız kalır yağ satarım bal satarım / ustam ölür düş satarım*"(s.24) Okuru masallara taşıyan başka dizeler "**kum saati yanarken**" içinde yer almakta: "*bütün masallarını anlatır mısın bana / dünyanın / cüceler ülkesinde yenilen devleri gözlüklü tavşanları alice harikalar diyarındaki / en insan yanınla kurar mısın dünyayı*"(s.33)

Halim Yazıcı şiirinde yer alan gerçeküstücü öğelere de değinmek gerekir bence. Yer yer gerçeküstü boyutlara yükselen dizeleri, o noktada us'a tamamen kapanıyor; yalnızca düş ve sezgilere sesleniyor. Bu durum, bir kilitleme yaşatmıyor okura; tam tersine sezgi diliyle yeni açılımlara yöneliyor onu. Sözelimi, "**lir tanesi**" şiiri gibi: "*elimde pembe iğne / hep bir lir tanesini delerdim İki katlı ahşap evlerden çırılçplak tepetaklak / Katolik kaldırımlara atılan güvercinlerdendim ateşini üfledim durmadan / camların duru nefesinden gümüştendir kasımpatları bu yüzden*"(s.25) Bu şiirde lir tanesi; inciye, nar tanesini, lir sesini çağırıştırıyor.

Arnavutkaldırımlarının Katolik kaldırımlar olması da ilginç... Başka bir şiirinde "*bıaktım ben de yebesini taylarımın soğuk iklimlere / alından öptüm bütün sularını dünyanın sessizce*"(s. 44) dizelerinde de gerçeküstü izler yer alıyor. "*yeşil ışık, derin su, eli yoncanın -uzun ses aralıkları suyun-*"(s.47) Birkaç örnek daha: "*topuklarından vurulan tay / çırılçplak şiiri ölümün*" (s.76) "*neyi anlatır ağaç telefon direkleri / duru bir tayın gözleri elleri kömür kokan bir kadının gözbebekleri / neyi anlatır ağaç telefon direkleri.*" (s.77)

Aşk caz'dır bölümünde yer alan "**caz sesleri**"ndecazın doğaçlama yapısı, içtenliği, parçaların bütünlülüğünden gelen olağanüstü şiiri derinden okuyoruz; hatta dinliyoruz. Cazın yapısına bürünüyor bu bölümde şiirler. Şiirlerin içinde enstrümanların, müziğin ses ve notaları yankılanıyor. "Mavi notalı" şiirler... "**kar sesleri**" de "**caz sesleri**" gibi cazın yapısını ve sesini taşıyan bir şiir: "*neden uçurumlarla sever / kadınlar severse karışırken şaraba / klarnetin sesi aşk olur?*"(s. 74)

Kitapta yer alan şiirler içinde en ilginç olanlardan biri "**med / cezir**". Bu şiirde önce yalın, az sözcük kullanılarak oluşturulan bir dize düzeni var; tıpkı suların çekilmesi gibi. Şair, söz kalabalığından kaçınmış, iyice seyreltmış dizeleri: "*dururdu su / yürürdü gün*"(s.82) Sonra da suların yükselmesi ve çoğalmasını anlatırcasına çok sözcüklü, yoğun bir dize düzeni geliyor ardından. Şiirin konusu ve anlatılanlar, şiirin biçimini ve dize düzenini de belirliyor. Şair, kendini çağrışımlara bırakarak, bir esriklik içinde yazdığı izlenimini de veriyor aynı zamanda. Bu da esin ve us'un birlikteliğinden doğan bir güzellik...

Âşık hava Sineması, şairin kendi sezgi gücünü, okurun sezgileriyle buluşturduğu şiirlerle dolu; içteki labirentlere açılan, etkileyen ve esin veren bir kitap. Okuru da yaratmaya ve yapıtın anlamlarını çoğaltmaya yöneliyor. **Âşık hava Sineması**'nda caz sesleri; Akdeniz'in tuzu, ölümlerin hüznü, düşlerin güzelliğiyle bütünlüyor ve bu nitelikler, Halim Yazıcı şiirini farklılığa ve özgünlüğe taşıyor.

(* **Âşık hava Sineması**, geçen yıl birçok ödül aldı:

Adnan Yücel Şiir Ödülü 2004

Uğur Mumcu şiir Ödülü 2004

Homeros Emek Ödülü 2004

SES Şiir Ödülü 2004